

Lära
Skapa
Utveckla
Effektivisera
Demokratisera

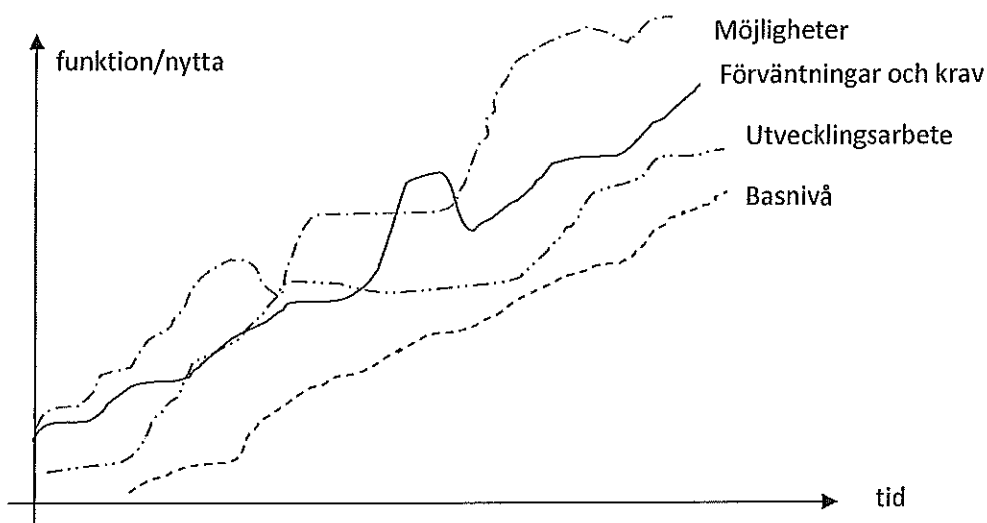
**IKT och Mediestrategi
Barn och Utbildning
Piteå Kommun**

Inledning

Vi lever i en tid av obeständighet och förändring som utmanar såväl idéer och invanda föreställningar som sätt att organisera och bedriva verksamheter. Vi tenderar dessutom att vilja tillskriva just vår situation karaktären av ett epokgörande kliv över tröskeln till en osedvanligt omvälvande framtid. Osäkerheten inför förändringens konsekvenser och vilken slags framtid vi går till mötes kan därför kännas hotfull och olustig. Ur ett historiskt perspektiv så är dock förändring ingalunda en ny företeelse utan har alltid varit en naturlig del av människans livsvillkor – och i de ständiga utmaningarna av våra uppfattningar om oss själva, tillvaron och framtiden ligger också möjligheterna till utveckling.

Utmaningar vi står inför

Teknikutvecklingen ger oss ständigt nya möjligheter och ökar därmed också kraven på vad som faktiskt ska gå att åstadkomma. Ökade krav på effektivisering, måluppföljning och medborgarservice ställer också nya krav på teknikens och systemens säkerhet, tillgänglighet och användarvänlighet. Det informella lärandet – lärande som sker utanför skolverksamheten – skapar nya förutsättningar och möjligheter för det formella lärandet. Med den i samhället ökande tillgängligheten till teknik och kommunikation följer nya utmaningar för tänkandet kring former för lärande och lärandets oberoende av tid och rum.

I tider av förändring blir förekomsten av ett kontinuerligt utvecklingsstöd till användarna allt viktigare. Det utvecklingsstöd som vi erbjuder ska arbeta med lösningar och metoder i utvecklingens framkant och kunna anpassa sig till nya idéer, behov och krav. Över tiden måste förvaltningen säkerställa en basnivå – både vad gäller tekniktillgång och kompetens - som kompletteras och förfinas i takt med att behovsbilden förändras. Marknaden för skolanpassade IKT-system är växande, med allt fler aktörer som utifrån skiftande pedagogiska förhållningssätt erbjuder allt mer funktioner. Sammantaget ställer allt detta krav på såväl pedagogisk medvetenhet som omvärldsanalys och budgetprocess.

Hittills har det i kommunen funnits tre olika strategiska dokument avseende media och IT: ett för förskolan, ett för grund- och sarskolan, och ett för gymnasieskolan, och parallellt med detta två olika drifts- och stödorganisationer. Som en följd av det kommungemensamma beslutet att skapa en enda driftorganisation blir det naturligt att även se över stödorganisationen, och därmed kommer också behovet av ett gemensamt strategidokument.

Som utgångspunkt för arbetet har befintliga strategier använts, liksom Europaparlamentets råd angående nyckelfärdigheter, de nationella läroplanerna samt kommunens Barn- och utbildningsplan. Strategidokumentets utgångspunkt är att alla personalkategorier innefattas och omfattas av samma uppdrag:

Att skapa de bästa förutsättningarna för elevens lärande och individuella utveckling.

Begreppsdefinitioner:

Med **skola** avses förskola, grundskola, gymnasieskola och sarskola

Med **lärare** avses all personal inom den pedagogiska verksamheten

Med **elever** avses alla barn och ungdomar i förvaltningens verksamhet

Med **IKT** menas Informations- och kommunikationsteknik, där IT:s möjlighet att underlätta kommunikation särskilt lyfts fram. IKT är alltså ett vidare begrepp än IT, och är det begrepp som används både nationellt och internationellt.

Olika perspektiv på IKT och Media

Begreppet IKT och media kan med olika utgångspunkter ges olika innehåll. För vidare läsning av denna strategi ges här följande perspektiv:

- Generellt perspektiv: Teknikens roll är att vara ett verktyg för lärande, inflytande och delaktighet
- Administrativt perspektiv: Här betonas synen på teknik som ett verktyg för effektivisering av verksamheter och fullföljande av skyldigheter.
- Specifikt i kursplaner: Kursplaner kan ge ett innehåll där kunnandet och användningen i sig är ett mål – exempelvis "programmering A" och "datorkunskap".

I det fortsatta är det de två första perspektiven som omfattas.

Bakgrund

Datorn har haft sin plats i svensk skola i drygt 20 år, under vilka uppfattningarna om vad datorn ska användas till och synen på vad skolans uppdrag är har kommit att förändras. Från början sattes kunnande om tekniken i sig i fokus, för att så småningom övergå till ett synsätt där skolans uppdrag var att med stigande ålder ge ökade färdigheter i olika datorprogram. När staten i slutet av 1990-talet iscensatte satsningen på ITiS – IT i Skolan – så gjordes det med underrubriken "lärandets verktyg". Vi kan alltså se att synen på IKT:s roll i skolan har skiftat: från teknik, via färdighetsträning till lärande.

En likartad utveckling kan ses inom medieområdet: Från filmkunskap, via undervisning om medier, till undervisning via medier i ett utvidgat textbegrepp. I dag är alla medieformer digitaliserade så att det inte längre är meningsfullt att skilja på begreppen IT och Media. Den begreppsmässiga symbiosen syns bland annat i PIM – Praktisk IT och Mediekunskap. IT och Media är ett begrepp, där teknik och innehåll förenas. För att harmonisera med internationellt och nationellt använda begrepp, används i detta strategidokument benämningen IKT och Media.

Ytterligare ett perspektivskifte kan sägas ha skett ifråga om IKT och media, vilket rör synen på användaren. Denne tillskrivs i allt mindre utsträckning rollen som underordnad och passiv informationsmottagare utan förutsätts istället få ikläda sig rollen som både kunskapsbärande medaktör i och producent av allt rikare lärmiljöer. Detta synsätt, som utgår från den skapande användaren, återfinns även i våra läroplaner där exempelvis Läroplan för förskolan (Lpfö 98) påtalar multimedias och informationsteknikens användning i skapandeprocesser. Läroplan för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) framhåller bland annat att *skapande i bild, text och form skall vara inslag i skolans verksamhet*. Aktörsperspektivet kan också sägas ha genomsyrat Europaparlamentets rekommendation kring digital kompetens, som utgör en av parlamentets åtta definierade nyckelkompetenser, där man bland annat väljer att framhålla vikten av att kunna använda datorn *för att hämta fram, bedöma, lagra, producera, redovisa och utbyta information samt för att kommunicera och delta i samarbetsnätverk via Internet* (Europeiska unionens officiella tidning 06-12-30, L 394).

Samhället och dess utveckling kännetecknas av ett *stort informationsflöde och en snabb förändringstakt* (Lpfö 98; Lpo 94; Lpf 94). Dagens skola behöver därför i än högre utsträckning ta fasta på och främja samarbete, meningsskapande och problemorienterande färdigheter i syfte att förbereda eleven för kraven som morgondagens samhälle kan förväntas ställa på medborgare och arbetstagare. Verklighetens komplexitet ställer inte bara krav på elevens förmåga att orientera sig i tillvaron, utan även på utvecklandet av ett kritiskt förhållningssätt: *att granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ* (LPO-94;LPF-94).

Ett betydande steg i riktning mot en skola som gör det möjligt för eleven att utveckla digital kompetens och förmåga till orientering och meningsskapande i en informationsstinn och komplex verklighet, torde vara uppfyllandet av följande målsättning i Piteå kommuns Barn- och utbildningsplan: *Alla barn/elever använder bibliotek, media och IT som redskap i det vardagliga lärandet.*

Mål

Alla som verkar i skolan tillvaratar IKT och medias möjligheter att utveckla och stimulera lärande.

När IKT och media används som naturligt redskap så stimuleras

- Lust till lärande
- Kreativitet och skapande
- Kommunikation
- Samarbete och erfarenhetsutbyte
- Lärande av varandra
- Den egna självkänslan
- Fler uttrycksätt
- Lärande som utgår från varje individs förutsättning och behov

Alla som verkar i skolan tillvaratar IKT och medias möjligheter att utveckla och effektivisera verksamheten.

När IKT och media används som naturligt redskap så underlättas

- Samarbete
- Möjligheten till reflektion och dokumentation.
- Föräldrakontakter
- Lärandeprocesser
- Administrativ hantering

Alla som verkar i skolan tillvaratar IKT och medias möjligheter att uppfylla skolans demokrati- och jämställdhetsuppdrag.

När IKT och media används som naturligt redskap så stimuleras

- Elev- och föräldrainflytande
- Ett kommunikativt, publicerande och elevaktivt arbetssätt
- Kritiskt förhållningssätt
- Lärares och elevers lärande av varandra
- Den egna självkänslan
- Medvetenhet om etiska och juridiska frågeställningar

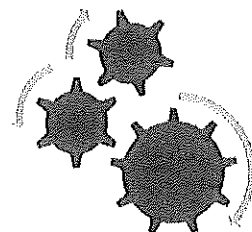
Organisation och Ansvar

Ingen utveckling kan drivas från centralt håll. Det är alltid den enskilda skolan och läraren som har ansvar för att utveckling kommer till stånd. Rektor har en viktig funktion som stödjare och pådrivare. Den organisation som skapas som stöd inom området IKT och media samverkar med andra aktörer inom skolutvecklingsområdet så att olika utvecklingsarbeten utgör delar av en gemensam helhet.

Kommunens IT-avdelning ansvarar för teknikval, inköp och drift. För att skapa och upprätthålla en bra beställarkompetens bör förvaltningen sträva efter att både ha egen teknisk kompetens och pedagogisk spetskompetens inom IKT och media. Detta gäller både lokalt på den enskilda skolan och centralt. Dialog och samarbete mellan skola och IT-avdelning är en förutsättning för att de tekniska lösningarna ska kunna stödja de pedagogiska behoven. Det kan ske både inom ramen för enskilda utvecklingsprojekt och inom en fastare organisation. Förvaltningen bör regelbundet utvärdera hur samarbetet på bästa sätt ska organiseras, så att teknik och pedagogik samverkar. Den snabba teknikutvecklingen och behov av nya verksamhetssystem ställer också krav på flexibilitet så att man anpassar organisationen efter nya möjligheter och krav. Stöd för utveckling ska finnas på flera nivåer: både verksamhetsnära och centralt.

Verksamhetsnära stödpersoner

- stödjer och inspirerar kollegor i deras pedagogiska och administrativa arbete med IKT och media
- deltar i nätverk för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling

Rektor

- stödjer utvecklingsarbetet med IKT och media så att verksamheten strävar mot uppsatta mål
- organiserar det verksamhetsnära stödet
- skapar förutsättningar för de verksamhetsnära stödpersonerna att genomföra sitt uppdrag

På central nivå ska finnas ett pedagogiskt utvecklingsstöd som tillsammans med andra centrala aktörer

- arbetar förvaltningsövergripande i perspektivet F-19
- driver längre utvecklingsarbeten i projektform
- bedriver kompetensutveckling
- skapar mötesplatser
- samordnar erfarenhetsutbyte
- arbetar stödjande mot rektorer och de verksamhetsnära stödpersonerna

För långsiktig planering skapas ett IKT och medieråd som

- representerar alla verksamheter inom förvaltningen
- hanterar frågor av övergripande art
- upprättar årsvis planer utifrån denna strategis målsättningar
- bereder frågor för beslut i ledningsgruppen

Tekniktillgång

Tillgång till teknik ska finnas i sådan utsträckning att den möjliggör för både elever och personal att vistas i den digitala vardag som målbeskrivningen pekar ut. Förvaltningen måste därför löpande arbeta med de ekonomiska förutsättningarna för tekniktillgång med syfte att skapa långsiktighet och flexibilitet, både vad gäller resursanvändning men även för att tillgodose uppkomna behov.

Val av verksamhetssystem sker med både pedagogikens och verksamhetseffektivitetens bästa för ögonen. Systemval ska alltid föregås av en behovsanalys, och så långt möjligt samordnas med andra system. IKT-system är inte alltid pedagogiskt neutrala, vilket bör uppmärksammas i upphandlingsprocesser. Förvaltningen bör sträva efter att i valen av tekniska lösningar tillvarata de möjligheter som ligger i ett informellt lärande i lärmiljöer som inte är bundna av tid och rum.